

سہاے فاطمہ در روز قیامت

سید محمد جواد طبسی

محمد جواد طبسی

۱- سایت تخصصی حضرت فاطمہ سلام اللہ علیہا - گروه فرهنگی محدثہ

www.mohaddaseh.ir

info@mohaddaseh.ir

mohaddaseh@gmail.com

فهرست :

- مقدمه
- کیفیت برانگیخته شدن
- حضور فاطمه در میان مردم
- منبری از نور برای فاطمه
- شکایت در دادگاه عدل الهی
- دیدار حسن و حسین
- شفاعت برای دوستان اهل بیت
- شفاعت دوستان فاطمه از دیگران
- به سوی بهشت
- استقبال حوریان بهشتی
- اولین سخن فاطمه در بهشت
- نورانی شدن بهشت از نور فاطمه

• زیارت انبیا از فاطمه در بهشت

• عنايات خداوند به فاطمه در بهشت

○ خانه‌های بهشتی

○ همنشینی با پیامبر

○ درجه وسیله

○ سکونت در حظیره القدس

○ بخشیدن چشمه تسنیم به فاطمه

مقدمه

چهره مقدس و ملکوتی فاطمه زهرا (س) در تاریخ اسلام آنقدر تابناک و روشن است که چندان به تحقیق و بررسی نیاز ندارد؛ اما با توجه به ایام شهادت آن بزرگوار شایسته است اندکی درباره فضایل حضرتش گفتگو کنیم. براین اساس، به سراغ روایات نورانی معصومان علیهم السلام می‌رویم تا بامقام و جایگاه آن حضرت در قیامت آشنا شویم.

کیفیت برانگیخته شدن

برانگیخته شدن و رستاخیز از لحظات بسیار سخت و وحشتناک آینده بشر است؛ زمانی که معصومان علیهم السلام همواره بدان می‌اندیشند و گاه از خوف آن بیهوش می‌شدند. فاطمه (س) نیز چنین بود و بیشتر بدین زمان می‌اندیشید. فکر زنده شدن، عریان بودن انسانها در قیامت، عرضه شدن به محضر عدل الهی و... او را در اندوه فرو می‌برد. امیرمؤمنان علی (ع) می‌فرماید:

«روزی پیامبر خدا (ص) بر فاطمه (س) وارد شد و او را اندوهناک یافت. فرمود: دخترم! چرا اندوهگینی؟»

فاطمه پاسخ داد: پدرجان! یاد قیامت و برهنه محشور شدن مردم در آن روز رنجم می‌دهد.

پیامبر فرمود: آری دخترم! آن روز، روز بزرگی است؛ اما جبرئیل از سوی خداوند برایم خبر آورد من اولین کسی

هستم که برانگیخته می‌شوم؛ سپس ابراهیم و آنگاه همسرت علی بن ابی طالب (ع). پس از آن، خداوند جبرئیل را

همراه هفتاد هزار فرشته به سوی تو می‌فرستد. وی هفت گنبد از نور بر فراز آرامگاهت برقرار می‌سازد. آنگاه

اسرافیل لباسهای بهشتی برایت می‌آورد و تو آنها را می‌پوشی. فرشته دیگری به نام زوقائیل مرکبی از نور برایت

می آورد که مهارش از مروارید درخشان و جهازش از طلاست. تو بر آن مرکب سوار می شوی و زوقائیل آن را هدایت می کند. در این حال هفتاد هزار فرشته با پرچمهای تسبیح پیشاپیش تو راه می سپارند. اندکی که رفتی، هفتاد هزار حورالعین در حالی که شادمانند و دیدارت را به یکدیگر بشارت می دهند، به استقبال می شتابند. به دست هریک از حوریان منقلی از نور است که بوی عود از آن بر می خیزد... آنها در طرف راستت قرار گرفته، همراهت حرکت می کنند. هنگامی که به همان اندازه از آرامگاهت دور شدی، مریم دختر عمران همراه هفتاد هزار حورالعین به استقبال می آید و بر تو سلام می گوید. آنها سمت چپت قرار می گیرند و همراهت حرکت می کنند. آنگاه مادرت خدیجه، اولین زنی که به خدا و رسول او ایمان آورد، همراه هفتاد هزار فرشته که پرچمهای تکبیر در دست دارند، به استقبال می آیند. وقتی به جمع انسانها نزدیک شدی، حواء با هفتاد هزار حورالعین به همراه آسیه دختر مزاحم نزدت می آید و با تو رهسپار می شود.

حضور فاطمه در میان مردم

فاطمه جان، هنگامی که به وسط جمعیت حاضر در قیامت می رسی، کسی از زیر عرش پروردگار به گونه ای که تمام مردم صدایش را بشنوند، فریاد می زند: چشمها را فرو پوشانید و نظرها را پایین افکنید تا صدیقه فاطمه، دخت پیامبر (ص) و همراهانش عبور کنند.

پس در آن هنگام هیچ کس جز ابراهیم خلیل الرحمان و علی بن ابی طالب (ع) و... به تو نگاه نمی کنند. [۱].

جابر بن عبدالله انصاری نیز در حدیثی از پیامبر خدا (ص) این حضور را چنین توصیف می کند:

روز قیامت دخترم فاطمه بر مرکبی از مرکبهای بهشت وارد عرصه محشر می‌شود. مهار آن مرکب از مروارید درخشان، چهار پایش از زمرد سبز، دنباله‌اش از مشک بهشتی و چشمانش از یاقوت سرخ است و بر آن گنبدی از نور قرار دارد که بیرون آن از درونش و درون آن از بیرونش نمایان است. فضای داخل آن گنبد انوار عفو الهی و خارج آن پرتو رحمت‌خدایی است. بر فرازش تاجی از نور دیده می‌شود که هفتاد پایه از در و یاقوت دارد که همانند ستارگان درخشان نور می‌افشانند.

در هریک از دو سمت راست و چپ آن مرکب هفتاد هزار فرشته به چشم می‌خورد.

جبرئیل مهار آن را در دست دارد و با صدای بلند ندا می‌کند: نگاه خود فراسوی خویش گیرید و نظرها پایین افکنید. این فاطمه دختر محمد است که عبور می‌کند.

در این هنگام، حتی پیامبران و انبیا و صدیقین و شهدا همگی از ادب دیده فرو می‌گیرند تا فاطمه (س) عبور می‌کند و در مقابل عرش پروردگارش قرار می‌گیرد. [۲].

[۱] بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۲۲۵.

[۲] فاطمة الزهراء، علامه امینی، ص ۷۴؛ امالی صدوق، ص ۱۶.

منبری از نور برای فاطمه

در ادامه گفتگوی پیامبر با دختر گرامی‌اش درباره چگونگی حضور وی در عرصه قیامت، چنین می‌خوانیم: سپس

منبری از نور برایت برقرار می‌سازند که هفت پله دارد و بین هر پله‌ای تا پله دیگر صفه‌هایی از فرشتگان قرار

گرفته‌اند که در دستشان پرچمهای نور است. همچنین در طرف چپ و راست منبر حورالعین صف می‌کشند...

آنگاه که بر بالای منبر قرار می‌گیری، جبرئیل می‌آید و می‌گوید: ای فاطمه! آنچه مایلی از خدا بخواه... [۱].

[۱] بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۲۲۵.

شکایت در دادگاه عدل الهی

اولین در خواست فاطمه در روز قیامت، پس از عبور از برابر خلق، شکایت از ستمگران است.

جابر بن عبدالله انصاری از پیامبر (ص) چنین نقل می‌کند: هنگامی که فاطمه در مقابل عرش پروردگار قرار

می‌گیرد، خود را از مرکب به زیر انداخته، اظهار می‌دارد: الهی و سیدی، میان من و کسی که مرا آزرده و بر من

ستم روا داشته، داوری کن. خدایا! بین من و قاتل فرزندم، حکم کن... [۱].

براساس روایتی دیگر، پیامبر اکرم (ص) فرمود: دخترم فاطمه در حالی که پیراهنهای خونین در دست دارد، وارد

محشر می‌شود؛ پایه‌ای از پایه‌های عرش را در دست می‌گیرد و می‌گوید:

«یا عدل یا جبار احکم بینی و بین قاتل ولدی»

ای خدای عادل و غالب، بین من و قاتل فرزندم داوری کن.

قال: «فیحکم لابنتی و رب الکعبة»

به خدای کعبه سوگند، به شکایت دخترم رسیدگی می‌شود و حکم الهی صادر می‌گردد. [۲].

[۱] امالی صدوق، ص ۱۶.

[۲] مناقب علی بن ابی طالب، ص ۶۳.

دیدار حسن و حسین

دومین خواسته فاطمه در روز قیامت از خداوند چنین است: خدایا! حسن و حسین را به من بنمایان.

در این لحظه، امام حسن و امام حسین علیهما السلام به سوی فاطمه می‌روند، در حالی که از رگهای بریده حسین خون فوران می‌کند. [۱].

پیامبر خدا (ص) می‌فرماید: هنگامی که به فاطمه گفته می‌شود وارد بهشت شو، می‌گوید: هرگز وارد نمی‌شوم تا بدانم پس از من با فرزندانم چه کردند؟

به وی گفته می‌شود: به وسط قیامت نگاه کن.

پس بدان سمت می‌نگرد و فرزندش حسین را می‌بیند که ایستاده و سر در بدن ندارد. دخت پیامبر (ص) ناله و فریاد سر می‌دهد. فرشتگان نیز (بادیدن این منظره) ناله و فریاد بر می‌آورند. [۲].

امام صادق (ع) می‌فرماید: حسین بن علی (ع) در حالی که سر مقدسش را در دست دارد، می‌آید. فاطمه با دیدن این منظره ناله‌ای جانسوز سر می‌دهد. در این لحظه، هیچ فرشته مقرب و پیامبر مرسل و بنده مؤمنی نیست مگر

آنکه به حال او می‌گرید. [۳].

در این موقعیت، خداوند به خشم آمده، به آتشی به نام «ههب» که هزار سال در آن دمیده شده تا سیاه گشته و هیچ آسودگی در آن راه نمی‌یابد و هیچ اندوهی از آنجا بیرون نمی‌رود، دستور می‌دهد کشتندگان حسین بن علی را برگیر و جمع کن... آتش به فرمان پروردگار عمل کرده، همه آنها را بر می‌چیند... [۴].

[۱] بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۲۲۰.

[۲] همان، ص ۲۲۱.

[۳] همان، ص ۲۲۱.

[۴] همان، ص ۲۲۲.

شفاعت برای دوستان اهل بیت

سومین درخواست فاطمه در روز قیامت از پروردگار، شفاعت از دوستان و پیروان اهل بیت علیهم السلام است که مورد قبول حق قرار می‌گیرد و دوستان و پیروانش را مورد شفاعت قرار می‌دهد.

امام باقر (ع) می‌فرماید: هنگامی که فاطمه به در بهشت می‌رسد، به پشت سرش می‌نگرد. ندا می‌رسد: ای دختر

حبیب! اینک که دستور داده‌ام به بهشت بروی، نگران چه هستی؟

فاطمه (س) جواب می‌دهد: ای پروردگار! دوست دارم در چنین روزی با پذیرش شفاعتم، مقام و منزلتم معلوم

شود.

ندا می‌رسد: ای دختر حبیبم! برگرد و در مردم بنگر و هر که در قلبش دوستی تو یا یکی از فرزندان نهفته است داخل بهشت گردان. [۱].

امام باقر (ع) در روایتی دیگر می‌فرماید: در روز قیامت بر پیشانی هر فردی، مؤمن یا کافر نوشته شده است. پس به یکی از محبان اهل بیت علیهم السلام که گناهانش زیاد است دستور داده می‌شود به جهنم برده شود. در آن هنگام، فاطمه (س) میان دو چشمش را می‌خواند که نوشته شده است: دوستدار اهل بیت. پس به خدا عرضه می‌دارد:

الهی و سیدی! تو مرا فاطمه نامیدی و دوستان و فرزندانم را به وسیله من از آتش دور ساختی و وعده تو حق است و هرگز وعدهات را زیر پا نمی‌نهی.

ندا می‌رسد: فاطمه! راست گفتی؛ من تو را فاطمه نامیدم و به وسیله تو، دوستان و پیروانت و دوستان فرزندانم و پیروانشان را از آتش دور گردانیدم. وعده من حق است و هرگز تخلف نمی‌کنم.

اینکه می‌بینی دستور دادم بندهام را به دوزخ برند، بدین جهت بود که درباره‌اش شفاعت کنی و شفاعتت را بپذیرم تا فرشتگان، پیامبران، رسولان و همه مردم از منزلت و مقامت آگاهی یابند. حال بنگر، دست هر که بر پیشانی‌اش «مؤمن» نوشته شده، بگیر و به بهشت ببر. [۲].

[۱] تفسیر فرات کوفی، ص ۱۱۴.

[۲] بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۱۵.

شفاعت دوستان فاطمه از دیگران

عظمت و مقام حضرت فاطمه در روز قیامت چنان است که خداوند به خاطر فاطمه به دوستان آن حضرت نیز مقام

شفاعت می‌دهد. امام باقر (ع) به جابر فرمود: جابر! به خدا سوگند، فاطمه (س) با شفاعت خود در آن روز شیعیان و

دوستانش را از میان اهل محشر جدا می‌سازد. چنانکه کبوتر دانه خوب را از دانه بد جدا می‌کند.

هنگامی که شیعیان فاطمه همراه وی به در بهشت می‌رسند، خداوند در دلشان می‌افکند که به پشت سر بنگرند.

وقتی چنین کنند، ندا می‌رسد: دوستان من!

اکنون که شفاعت فاطمه را در حق شما پذیرفتم، نگران چه هستید؟

آنان عرضه می‌دارند: پروردگارا! ما نیز دوست داریم در چنین روزی مقام و منزلت ما برای دیگران آشکار شود.

ندا می‌رسد: دوستانم! بر گردید و بنگرید و هر که به خاطر دوستی فاطمه شما را دوست داشت و نیز هر که به

خاطر محبت فاطمه به شما غذا، لباس یا آب داده و یا غیبتی را از شما دور گردانیده همراه خود وارد بهشت کنید.

[۸].

[۸] تفسیر فرات کوفی، ص ۱۱۴.

به سوی بهشت

فاطمه (س)، پس از شفاعت از دوستان خود و فرزندان و رسیدگی به شکایتش در دادگاه عدل الهی به فرمان

خدا، با جلال و شکوه خاصی وارد بهشت می‌شود. پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: روز قیامت دخترم فاطمه در حالی

که لباسهای اهدایی خداوند را که با آب حیات آمیخته شده، پوشیده، محشور می‌شود و همه مردم از مشاهده این کرامت تعجب می‌کنند. آنگاه لباسی از لباسهای بهشت بر وی پوشانده می‌شود. بر هزار حله بهشتی برای او با خط سبز چنین نوشته شده است: دختر پیامبر را به بهترین شکل ممکن و کامل‌ترین هیبت و تمامترین کرامت و بیشترین بهره وارد هشت‌سازید. پس، فاطمه (س) را به فرمان پروردگار در کمال عظمت و شکوه، در حالی که پیرامونش هفتاد هزار کنیز قرار گرفته، به بهشت می‌برند. [۱].

[۱] ذخائرالعقبی، ص ۴۸.

استقبال حوریان بهشتی

رسول خدا (ص) به فاطمه (س) فرمود: هنگامی که به در بهشت می‌رسی، دوازده هزار حوریه، که تاکنون به ملاقات کسی نرفته و نخواهند رفت در حالی که مشعل‌های نورانی به دست دارند و بر شترانی از نور که جهازهایشان از طلای زرد و یاقوت سرخ و مهارهایشان از لؤلؤ و مروارید درخشان است سوارند، به استقبال می‌شتابند. پس وقتی داخل بهشت شدی، بهشتیان به یکدیگر ورودت را بشارت خواهند داد و برای شیعینت سفره‌هایی از گوهر، [۱] که بر پایه‌هایی از نور برقرار ساخته‌اند، آماده می‌سازند و در حالی که هنوز سایر مردم گرفتار حسابرسی‌اند، آنان از غذای بهشتی می‌خورند. [۲].

[۱] کنایه از غذاهایی بسیار خوب است.

[۲] بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۲۲۷.

اولین سخن فاطمه در بهشت

سلمان فارسی از پیامبر اسلام (ص) چنین روایت کرده است: هنگامی که فاطمه داخل بهشت می‌شود و آنچه

خداوند برایش مهیا کرده می‌بیند، این آیه را تلاوت می‌کند:

(بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي اذهب عنا الحزن ان ربنا لغفور شكور الذي احلنا دارالمقامة من فضله

لايمسنا فيها نصب و لا يمسنا فيها لغوب) [۱].

ستایش و سپاس ویژه خدایی است که اندوهمان را زدود. بدرستی که پروردگار ما آمرزنده و پاداش دهنده است؛

پروردگاری که در سایه بخشش خود ما را به بهشت و اقامتگاه همیشگی مان فرود آورد. ما در آن جا با رنج و ملالی

رو به رو نمی‌شویم.

[۱] القطره، ص ۱۹۲؛ سوره فاطر، آیه ۳۴.

نورانی شدن بهشت از نور فاطمه

ابن شهر آشوب می‌نویسد: در بسیاری از کتابها، از جمله کشف ثعلبی و فضائل ابوالسعادات، در معنای این آیه

(لا يرون فيها شمسا و لازمهريرا) [۱].

(ونمی بینند در بهشت نه آفتاب و نه سرمایی را.)

آورده اند که ابن عباس گفت: چنانکه بهشتیان در بهشت هستند، ناگاه نوری می بینند که باغهای بهشت را نورانی

کرد. اهل بهشت اظهار می دارند: خدایا! تو در کتابی که بر پیامبرت فرستادی، فرمودی: (لایرون فیها شمسا)

(بهشتیان در بهشت خورشیدی نخواهند دید.) ندا می رسد: این، نور آفتاب و ماه نیست، بلکه علی و فاطمه از

چیزی تعجب کرده و خندیدند و از نور آن دو، بهشت روشن گردید. [۲].

[۱] انسان، آیه ۱۳.

[۲] مناقب آل ابی طالب، ج ۳، ص ۳۲۹.

زیارت انبیا از فاطمه در بهشت

آنگاه که همه انبیا و اولیای خدا وارد بهشت شدند، آهنگ دیدار دختر پیامبر خدا می کنند. رسول خدا (ص) به

فاطمه فرمود: هرگاه اولیای خدا در بهشت مستقر گردیدند، از آدم گرفته تا سایر انبیا همه به دیدارت می شتابند.

[۱].

[۱] بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۲۲۷.

عنايات خداوند به فاطمه در بهشت

پروردگار منان به فاطمه زهرا (س) در بهشت عناياتی ویژه خواهد داشت. بخشی از آن عنايات چنين است:

خانه‌های بهشتی

پيامبر خدا (ص) فرمود: هنگامی که مرا به معراج بردند و داخل بهشت شدم، به قصر فاطمه رسیدم؛ درون آن هفتاد

قصر بود که تمام در و دیوار و تاقهایش از دانه‌های مروارید سرخ ساخته شده، همه آنها به یک شکل زینت داده

شده بود. [۱].

[۱] همان، ص ۷۶.

همنشینی با پيامبر

پيامبر اکرم (ص) به علی (ع) فرمود:

یا علی! تو و دخترم فاطمه در بهشت در قصر من همنشین من هستید. سپس این آیه را تلاوت فرمود: (برادران بر

تختهای بهشتی رو به روی هم می‌نشینند). [۱].

[۱] فاطمة الزهراء، ص ۹۹.

درجه وسیله

رسول خدا (ص) فرمود: فی الجنة درجه تدعی الوسيله فاذا سالتهم الله فاسالوا لی الوسيله قالوا یا رسول الله من

یسکن معک فیها؟ قال علی و فاطمه و الحسن و الحسین [۱].

در بهشت درجه‌ای به نام «وسيله» است. هرگاه خواستید، هنگام دعا، چیزی برایم بخواهید، مقام وسیله را از

خداوند خواستار شوید.

گفتند: یا رسول الله! چه کسانی در این درجه (مخصوص) با شما همنشین خواهند بود؟

فرمود: علی، فاطمه، حسن و حسین.

علامه امینی در منقبت بیست و ششم می نویسد:

از مناقب حضرت زهرا (ص) همراه بودن او با پدر و همسر و فرندانش در درجه الوسيله است. آنجا پایتخت

ظمت حضرت حق تبارک و تعالی است و جز پنج تن علیهم السلام هیچ یک از انبیا و اولیا و مرسلین و صالحان و

فرشتگان مقرب کسی بدان راه نمی یابد. [۲]

[۱] فاطمة الزهراء، ص ۹۹.

[۲] همان، ص ۱۱۳.

سکونت در حظیره القدس

سیوطی در مسند می نویسد:

«ان فاطمة و عليا و الحسن و الحسين في حظيرة القدس في قبة بيضاء سقفها عرش الرحمن.» [۱].

فاطمه و علی و حسن و حسین در جایگاهی بهشتی به نام «حظیره القدس» در زیر گنبدی سفید به سر می برند که سقف آن عرش پروردگار است.

پیامبر خدا (ص) فرمود: در قیامت، جایگاه من و علی و فاطمه و حسن و حسین سرایی زیر عرش پروردگار است.

[۲].

نویسنده خصایص فاطمه، ضمن بیانی مفصل درباره حظیره القدس، می نویسد: والاترین جایگاهها در

هشت حظیره القدس است. [۳].

[۱] مسند فاطمه، ص ۴۵؛ کفایة الطالب، ص ۳۱۱؛ بشارة المصطفی، ص ۴۸.

[۲] فاطمه الزهراء، ص ۱۰۰.

[۳] خصایص فاطمه، ص ۳۴۱.

بخشیدن چشمه تسنیم به فاطمه

طبری از همام بن ابی علی چنین نقل می کند: به کعب الحبر گفتم: نظرت درباره شیعیان علی بن ابی طالب چیست؟

گفت: ای همام! من اوصافشان را در کتاب خدا می‌یابم. اینان پیروان خدا و پیامبرش و یاران دین او و پیروان

ولی‌اش شمرده می‌شوند. اینان بندگان ویژه خدا و برگزیدگان اویند. خدا آنها را برای دینش برگزید و برای

بهشت خویش آفرید.

جایگاهشان در فردوس اعلاى بهشت است؛ در خیمه‌ای که اتاقهایی از مروارید درخشان دارد، زندگی می‌کنند.

آنان از مقربین ابرارند و سرانجام از جام «رحیق مختوم» می‌نوشند.

رحیق مختوم چشمه‌ای است که به آن «تسنیم» گفته می‌شود و هیچ کس جز آنها از آن چشمه استفاده

نخواهد کرد. تسنیم، چشمه‌ای است که خداوند آن را به فاطمه (س) دختر پیامبر (ص) و همسر علی‌ابن‌ابی‌طالب

(ع) بخشید و از پای ستون خیمه فاطمه جاری می‌شود. آب آن چشمه چنان گواراست که به سردی کافور و طعم

زنجفیل و عطرمشک شباهت دارد... [۱].

[۱] بشارة المصطفی، ص ۵۰.